

V
M
IDES
INISTRIJA

EIROPAS SAVIENĪBA UN VIDE

Eiropas Savienības vides politika

Eiropas Savienības (ES) vides politikas aizsākumi meklējami septiņdesmito gadu sākumā. To prasīja zinātnieku atklājumi par pārobežu piesārņojuma ietekmi uz vidi un atšķirīgu vides standartu izraisīta nevienlīdzīga dalībvalstu konkurence. Pašreizējā ES vides politika vērsta uz cilvēkam un citiem dzīvajiem organismiem drošas un nekaitīgas dzīves vides nodrošināšanu, piesārņojuma samazināšanu un racionālu resursu izmantošanu.

Galvenās ES vides politikas jomas ir:

- vispārējās prasības (pieeja informācijai, ietekmes uz vidi novērtējums, eko marķējums u.c.),
- ūdens (ūdens aizsardzība, kvalitātes standarti, ūdens sateces baseinu apsaimniekošana),
- gaiss (gaisa kvalitātes standarti, pieļaujamais piesārņojums, alternatīvie enerģijas avoti u.c.),
- integrētais piesārņojums (integrētā piesārņojuma novēršana un kontrole, videi draudzīgu ražošanas tehnoloģiju ieviešana),
- ķīmiskās vielas un produkti (klasifikācija, iepakojums, marķējums, lietošanas ierobežojumi un aizliegums, eksports un imports, ģenētiski modificēto organismu aprīte un kontrole),
- atkritumi (darbības ar sadzīves, bistamajiem un radioaktīvajiem atkritumiem, atkritumu apstrāde, transportēšana un noglabāšana, iepakojuma aprīte),
- dabas daudzveidība (savvaļas floras un faunas un to dabiskās dzīves vides aizsardzība).

Liela vērība pievērsta arī vides aizsardzības prasību integrēšanai citos sektoros, piemēram, atbalstot videi draudzīgu lauksaimniecību un mežsaimniecību, alternatīvu enerģijas avotu izmantošanu enerģētikā un transportā, kā arī popularizējot videi draudzīgu patēriņa modeļus.

Finansejums

Daudzo vides aizsardzības prasību īstenošana nav iedomājama bez papildus finansējuma piesaistīšanas no ES.

Lielākā programma ir ES LIFE finanšu programma ar divām apakšprogrammām – Environment (vide) un Nature (daba). No tām iespējams piesaistīt finansējumu visdažādāko vides jautājumu risināšanai. 2000. – 2004.gadā programmā pieejamais finansu apjoms ir 64 miljoni eiro.

Ūdensapgādes un atkritumu saimniecības sakārtošanai līdzekļus iespējams piesaistīt no ES strukturālajiem, koheģijas un reģionālās attīstības fondiem.

ES SAPARD programma paredz atbalstu videi draudzīgai saimniecībai – bioloģiskajai un netradicionālajai lauksaimniecībai, dabas tūrismam, amatniecībai un dabas daudzveidības saglabāšanas pasākumiem.

Katru gadu arī Vides ģenerāldirektorāts izsludina projektu konkursus dalībvalstu vides sabiedriskajām organizācijām un citām institūcijām dažādu vides aizsardzības pasākumu īstenošanai.

Latvijas integrācija ES

Integrācija ES bijusi Latvijas pēdējo gadu attīstības prioritāte, kas tieši atspoguļojas arī vides aizsardzības jomā. Tā rezultātā veikts nopietns darbs likumdošanas sakārtošanā atbilstoši ES vides aizsardzības prasībām, kā arī ieguldīts nozīmīgs investīcijas daudz vides piesārņojuma celozu novēršanai: slēgtas un rekultivētas vairāk nekā 250 vides aizsardzības prasībām neatbilstošas atkritumu izgāztnes, tiek veidota videi un cilvēkiem droša bistamo atkritumu sistēma, rekonstruētas novecojušās ūdensapgādes un notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, pakāpeniski iedzīvotājus nodrošinot ar kvalitātiem komunālajiem pakalpojumiem.

Liela mērā šīs aktivitātes bijušas iespējamas, pateicoties ES finansālajam atbalstam. Līdz 2001.gada beigām vides projektu īstenošanai no ES bija piesaistīti 105,5 milj. eiro. Paredzams, ka Latvijai iestājoties ES, vienlaicīgi ar prasībām nodrošināt stingrās ES vides aizsardzības prasības, paversies arī jaunas iespējas piesaistīt finansējumu vides sakārtošanai (aptuvenās prognozes – 80 milj. eiro gadā no Koheģijas fonda un 38 milj. eiro 2004. – 2006.gadā no ES Reģionālās attīstības fonda). Tā rezultātā uzlabosies vides kvalitāte un cilvēku veselība.

Vairākas jomas ES izvirza stingras prasības ar augstām ieviešanas izmaksām. Lai šo prasību izpilde varētu notikt pakāpeniski, pirmsiēstāšanās sarunas Latvijā panāca astoņus pārejas periodus atkritumu saimniecības, ūdensapgādes, gaisa aizsardzības un integrētā piesārņojuma jomās. Tas dod ilgāku laiku vides aizsardzības prasību ieviešanai, piesaistot nepieciešamo ES strukturālo un koheģijas fondu finansējumu investīciju un attīstības projektiem, kā arī atvieglo uzņēmumu pienākumu ieviest ražošanā labākas pieejamas tehnoloģijas.

Lēmumu pieņemšana Eiropas Savienībā

Eiropas Savienībā ir divu veidu likumdošanas akti, kas ir saistoši dalībvalstīm:

- direktīvas – nosaka mērķus un rezultātus, kas konkrētajā jomā jāpārņem nacionālajā likumdošanā un jānodrošina to ieviešana dalībvalstī,
- regulas – tieši saistošas dalībvalstīm, tās nav jāpārņem nacionālajā likumdošanā.

Likumdošanas aktu pieņemšana ES notiek vairākos līmeņos:

- priekšlikuma formulēšana un apspriešana – Eiropas Komisija, balstoties uz savu, Eiropas Parlamenta vai Eiropas Padomes ierosinājumu, sagatavo priekšlikumu par direktīvu vai regulu, apspriež to ar dalībvalstu valdību ekspertiem, vides organizācijām, rūpniecības asociācijām u.c.,
- viedokļu saskaņošana – papildinātais priekšlikums paralēli tiek diskutēts pirmajā lasījumā Eiropas Parlamentā un Eiropas Padomē ar tās apakškomisijām, no kurām Vides Padome pieņem vienotu pozīciju un iesniedz priekšlikumus otram lasījumam Eiropas Parlamentā. Jau šajā posmā parlaments var pieņemt vai noraidīt jauno likumdošanas aktu,
- lēmuma pieņemšana – ja lēmums vēl netiek pieņemts, Eiropas Padome un Eiropas Parlaments tiekas t.s. Samierināšanas Padomē, kur vienojas par kompromisu, ko apstiprina gan Padome, gan Parlaments. Kad lēmums par jaunu likumdošanas aktu pieņemts, dalībvalstis ir atbildīgas par tā pārņemšanu nacionālajā likumdošanā un ieviešanu dzīvē. Konkrētas ieviešanas metodes ir katras dalībvalsts kompetencē. Pašlaik ES spēkā esošās procedūras ir samērā garas un sarežģītas. Tomēr, ņemot vērā plašo konsultāciju procesu, ES paver lielas iespējas sabiedriskajām organizācijām un interešu grupām iesaistīties tajā, vēroties pie dalībvalsts pārstāvjiem, atbildīgo institūciju specialistiem un Eiropas Parlamenta deputātiem, paužot apsvērumus par konkrēto jautājumu.

Papildus informācija:

LR Vides ministrija

<http://www.vdm.gov.lv>

ES Vides ģenerāldirektorāts

http://www.europa.eu.int/comm/dgs/environment/index_en.htm

ES pieejamās finansējuma iespējas vides aizsardzībā

http://europa.eu.int/comm/environment/funding/intro_en.htm

ES LIFE Environment programma

<http://europa.eu.int/comm/environment/life/life/index.htm>